

The Colossal Savior

กระบากขาว

อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ อำเภอทองผาภูมิ
จังหวัดกาญจนบุรี

There is still a window of time.
Nature can win if we give her a chance.

Jane Goodall

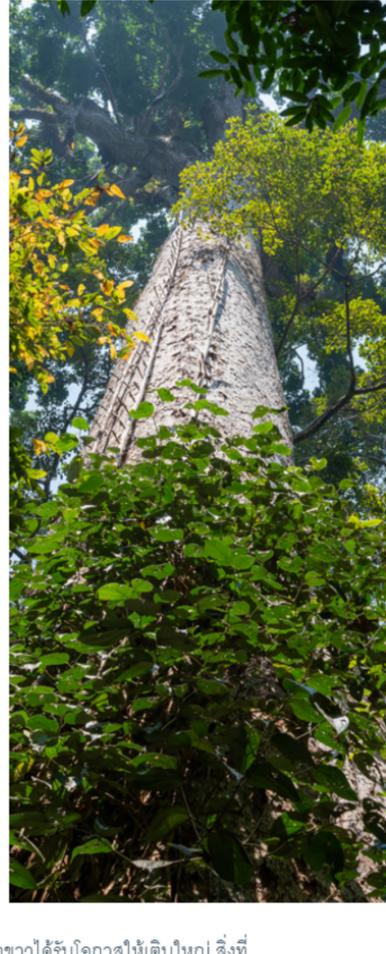
ด้วยที่อยู่เร้นลึกเข้าไปภายในป่านอกเขตพื้นที่บริการนักท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ กระบากขาวแห่งบ้านป่าไร่จึงเป็น 'unseen destination' ของแท้ ผู้อยากตื่นตื่นไปชมต้องขออนุญาตอุทยานแห่งชาติฯ พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์เรื่องเจ้าหน้าที่นำทาง เพราะแม้เส้นทางช่วงเจ็ดกิโลเมตรแรกจะโดยสารรถของอุทยานฯ ไปได้ แต่เส้นทางช่วงหลังที่ยาวร่วมหกกิโลเมตรทุกคนต้องพึ่งลำแข้งตัวเอง ทั้งไต่ระดับขึ้นเขาลาดชัน เลียบสันเขา ลัดเลาะลงหุบเขา ผ่านไปสามชั่วโมง เราจึงมายืนหอบอยู่เบื้องหน้ากระบากขาวผู้ยิ่งใหญ่ พยายามได้พบสบตากัน ความสวยงามของต้นไม้ยักษ์ก็คล้ายจะติดอยู่ในความทรงจำตลอดไป

ปลายเดือนกุมภาพันธ์เป็นฤดูกาลผลัดใบ ป่าเบญจพรรณและป่าไม้ตลอดเส้นทางเดินเท้าอยู่ในสภาพพร้อมแล้ง ต้นไม้ส่วนใหญ่พากันทิ้งใบไม้แห้งสีน้ำตาลลงเกลื่อนพื้นดิน เปิดเปลือยเรือนยอดให้แลดูโปร่งโล่งกว่าช่วงเวลาอื่นของปี กระทั่งเดินพันแนวป่าไม้ช่วงสุดท้ายและก้าวเข้าสู่เขตป่าดิบแล้งที่ยังคงสีเขียวไว้ครบถ้วนตั้งแต่ระดับพื้นดินเรื่อยขึ้นไปจนถึงแนวยอดไม้ จึงเรียกว่าเราได้เข้าสู่ฐานที่มั่นของกระบากขาวหรือขี้มน้ำดำ หรือที่ชาวบ้านทองผาภูมิเรียกกันว่า 'ต้นไม้ยักษ์' นั่นเอง

The Colossal Savior

กระบากขาวต้นนี้มีลักษณะสมบูรณ์ทุกสัดส่วน ลำต้นตรงสวยงาม วัดขนาดเส้นรอบวงลำต้นได้ 13.4 เมตร ถูกค้นพบโดยชาวบ้านในพื้นที่ ความเป็นใหญ่โตดังกล่าวถูกบอกเล่าต่อๆ กันมา เมื่อทราบถึงหน่วยงานราชการจึงมีการจัดทีมเจ้าหน้าที่เข้ามาสำรวจ ตามมาด้วยการประกาศเขตครอบคลุมผืนป่าโดยรอบเพื่อจัดตั้งอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิในปี 2534 ความจริงกระบากเป็นไม้เนื้อแข็งทนทาน นิยมใช้สร้างที่อยู่อาศัยและทำเครื่องเรือน ปัจจุบันจึงมีเหลือรอดอยู่ในป่าธรรมชาติไม่มาก แต่ชาวบ้านเชื่อกันว่าต้นกระบากใหญ่ต้นนี้มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเทวดาดูแลคุ้มครองอยู่ อีกทั้งยังอยู่ในระยะใกล้สูญพันธุ์คน ไม่มีใครคิดตัดโค่นทำให้เติบโตกลายเป็นความภาคภูมิใจแห่งแนวป่าฝั่งตะวันตกของประเทศไทย

บริเวณโคนต้นกระบากขาวปรากฏสัดส่วนคล้ายแท่งทรงกระบอกที่ค่อยๆ สอบเล็กลงและแนบไปกับลำต้น โดยรอบอวรีวะเก็งรากกิ่งลำต้นนี้แท้จริงเป็นรากพิเศษหรือ 'พูพอน' อีกรูปแบบหนึ่งที่ต้นไม้สูงใหญ่ตระกูลกระบากและสายพันธุ์ใกล้เคียงมีวิวัฒนาการเพื่อความอยู่รอดภายใต้โทษชีวิตในป่าฝนเขตร้อน รูปทรงคล้ายๆ ครีบบสามเหลี่ยมที่เต็มไปด้วยขอกหลิบนั่นช่วยดักและกักธาตุอาหารบริเวณหน้าดินได้เหมือนพูพอนของต้นไม้เลี้ยงผึ้ง และแม้เนื้อไม้ตรงส่วนนี้จะไม่แข็งแรง แต่พูพอนรูปทรงนี้ก็เป็โครงสร้างสำคัญที่เพิ่มความแข็งแรงให้ส่วนฐานล่าง ช่วยให้ต้นไม้ใหญ่อย่างกระบากขาวซึ่งมักเติบโตบริเวณหุบเขาที่มีความชื้นสูง สามารถยึดเกาะหน้าดินที่อาจจะอ่อนนุ่มและอุ้มน้ำในช่วงฤดูฝนและทะยานเรือนยอดสู่ความสูงมากกว่าห้าสิบเมตรได้อย่างมั่นคง

ยังไม่มีกรตรวจสอบอายุกระบากขาวต้นนี้อย่างเป็นทางการ ได้แต่ประมาณกันว่าจะหลายร้อยปีแล้ว และเมื่อไม้ใหญ่อย่างกระบากขาวได้รับโอกาสให้เติบโตใหญ่ สิ่งที่มีคุณค่าแทนผืนดินนั้นยังประโยชน์ยิ่งให้แก่ทุกสรรพสิ่งบนโลกรวมถึงมนุษย์ ในปี 2010 คณะนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยโซล (University of Seoul) ร่วมกับนักวิจัยชาวฟิลิปปินส์ทำการศึกษาปริมาณชีวมวล (biomass) ที่สิ่งมีชีวิตในธรรมชาติสะสมไว้ในตัวมันเอง พบว่ากระบากเป็นสายพันธุ์ไม้ที่กักเก็บชีวมวลไว้มากเป็นอันดับต้นๆ ของป่าเบญจพรรณ กระบวนการสะสมชีวมวลเกิดจากความสามารถของต้นไม้ในการดึงพลังงานแสงอาทิตย์มาแปรรูปผ่านการสังเคราะห์แสง และในกระบวนการนี้เอง มันได้ดักจับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศไม่ให้ลอยไปสู่ชั้นโอโซนและกลายเป็นส่วนหนึ่งของปรากฏการณ์เรือนกระจก เป็นที่มาของความจริงเรียบง่ายที่ว่าต้นไม้คืออาวุธที่ดีที่สุดในการต่อสู้กับภาวะโลกร้อน

ปี 2557 มีรายงานว่าพบช้างป่าโขลงใหญ่ราว 70-80 ตัว มาพึ่งพาความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าแถบนี้ เช่นเดียวกับ เก้ง กวาง และสัตว์ป่าอีกหลายชนิด ทั้งหมดคือระบบความสมดุลแห่งชีวิตต่างสายพันธุ์ที่อยู่ร่วมและดำเนินไปด้วยกันได้เป็นอย่างดี ยับเป็นบทเรียนสำคัญที่ธรรมชาติมอบวันวานรอให้มนุษย์ได้เรียนรู้